

BILTEN ALPSKE MREŽE

Št. 15
2003

EDITORIAL

VSEBINA

ROSELYNE
BACHELOT - NARQUIN

UVODNIK

Roselyne BACHELOT-NARQUIN

Ministrica za ekologijo in trajnostni razvoj (F)

Uvod 2

Michael VOGEL

Predsednik Mreže zavarovanih območij v Alpah
Direktor Narodnega parka Berchtesgaden (D)

Dosje 2

Kmetijske pogodbe: orodje za usklajevanje kmetijstva in biotske raznovrstnosti

Claire BROUSSAT, Mreža zavarovanih območij v Alpah

Slovensko kmetijstvo na poti v Evropo

Marija MARKEŠ, Triglavski narodni park (SI)

Oznaka IP-Suisse:

oznaka kakovosti za ekološko pridelovanje

Niklaus Hofer, IP suisse (CH)

Gozdarska pogodba Natura 2000

Matthieu Villetard, Parc national des Ecrins (F)

DELO MREŽE 7

Deklaraciji o nameri in programu dejavnosti

2003 : obletnica mnogih zavarovanih območij

Berchtesgaden 2003 :

Novi predsednik Mreže v Alpah

Mednarodni izvršni odbor v Chamonixu

in Alpska konvencija

Projekt Alpe – Karpati: dobro zastavljen proces!

NOVICE 10

Mreža zavarovanih območij v Alpah in IUCN

Peti svetovni kongres parkov, Durban, september 2003

Alpe Veglia e Devero: novi sedež naravnega parka

Vključitev narodnega parka Mont Avic v EMAS

PUBLIKACIJE 12

Hvaležni smo našim angleškim prijateljem, ki so že pred nekaj dvajsetimi leti pričeli z razvojem kmetijskih dejavnosti in hkrati skrbeli za okolje. Njihova prizadevanja so bila leta 1985 vključena v prvi evropski pravilnik.

Še nekaj let bo treba počakati, preden bodo kmetijsko-okoljski ukrepi v Franciji na pobudo okoljskih združenj veljali v vsakodnevni dejavnosti.

Kmetijsko-okoljske ukrepe so oblikovali na podlagi ukrepov za posamezna območja in jih izvedli v okviru spremnega pravilnika skupne kmetijske politične reforme iz leta 1992.

Na področju kmetijsko-okoljske politike in lokalnih ukrepov so bili projekti na posameznih območjih zelo uspešni, saj so kmetje dejavno sodelovali pri projektih. V Franciji so sklenili pogodbe za skoraj milijon hektarov zemljišč z namenom, da bi ohranjali biotsko raznovrstnost in krajinsko pestrost. Takšna ureditev dokazuje prednosti, ki jih prinaša ohranjena narava v vsakdanje življenje.

Dejavnosti, povezane z upravljanjem mokrišč, ohranjanjem kmetijskih dejavnosti na opuščeni površini in pastirskih dejavnosti v naših gorah, kar je še posebej cenjeno v Mreži v Alpah, dejavnosti v zvezi z varovanjem malega droplja in rastlinskih vrst na podlagi kupnih pogojev, prizadevanja za oznake kakovosti itd. dokazujejo, da namen ostaja enak: ohraniti biotsko raznovrstnost tako favne kot flore. To so ključne dejavnosti, ki jih je Francija začela izvajati zato, da bi oblikovala nacionalno strategijo za ohranjanje biotske raznovrstnosti.

Seveda je še premalu, da bi naredili seznam pozitivnih pridobitev pri ohranjanju biotske raznovrstnosti. Toda ali je treba čakati, da bi lahko preverili zakonitost takšnih pristopov in izvajanja ukrepov na posameznih območjih, ki imajo namen, da preprečijo zmanjšanje biotske raznovrstnosti?

Tega ne bi razumel nihče, še najmanj pa davkoplačevalci. Pot, ki jo je določil kompromis junija lani, kaže v skupni kmetijski politični reformi korak naprej in ponuja pomoč pri upoštevanju ekoloških zahtev.

Ali ni prav združitev pridelovanja kakovostnih pridelkov in razvoja na podeželju definicija trajnostnega kmetovanja za ohranjanje biotske raznovrstnosti?

Pred nekaj meseci je bila v Kuala Lumpurju 7. konferenca članic konvencije o biološki raznovrstnosti, ki je poudarjala pomen gorovij in zavarovanih območij. Tako kot moj kolega Jürgen Trittin si tudi sama želim, da bi na novo okrepili čezmejno sodelovanje za ohranjanje trajnostnega upravljanja naših območij v Alpah.

*ROSELYNE BACHELOT-NARQUIN
MINISTRICA ZA EKOLOGIJO IN TRAJNOSTNI RAZVOJ*

Uvod

Mreža zavarovanih območij v Alpah je postala uveljavljen in zelo iskan partner v čezalpskem sodelovanju. K temu so veliko pripomogla vsa zavarovana območja. Na 3. zborovanju članov zavarovanih območij junija leta 2001 v Mollnu je bil določen in sklenjen notranji pravilnik nadaljnjega sodelovanja. Ta pravilnik je pričel veljati na 4. zborovanju junija leta 2003 v Berchtesgadnu. Izvolili smo nov organizacijski odbor, ki je pričel delovati na prvem zasedanju v Chamonixu, kar je posledica dveh naših temeljnih načel, načela soodgovornosti in trajnosti našega delovanja.

Gre za soodgovornost v tej meri, da so zavarovana območja že od začetka delovanja Mreže prevzela odgovornost za specifične teme delovanja, jih uresničevala in nato rezultate prenesla na združenje vseh zavarovanih območij. Poleg tega je skrivnost našega uspeha in ugleda predvsem v trajnem delovanju Mreže. Vsako akcijo, ki jo pričnemo izvajati, tudi dokončamo. Sledijo večletni programi, ki določajo načine delovanja ter redne izmenjave izkušenj in delovnih metod, ter trajna sestava mednarodnih instrumentov za vse člane. Posledica tega je naša uveljavitev v alpskem prostoru. Skupaj si prizadevamo, da se bo Mreža zavarovanih območij v Alpah še naprej razvijala in da bo uspešno delovala.

*MICHAEL VÖGEL
PREDSEDNIK MREŽE ZAVAROVANIH OBMOČIJ V ALPAH
DIREKTOR NARODNEGA PARKA BERCHTESGADEN (D)*

DOSJE

Kmetijske pogodbe: orodje za usklajevanje kmetijstva in biotske raznovrstnosti

Na številnih zavarovanih območjih alpskega loka kmetje opravljajo svoje dejavnosti prav znotraj teh območij. Tako se postavlja vprašanje o ustreznosti dejavnosti in ohranjanja biotske raznovrstnosti. Če smo vedno bolj prepričani, da nekatere kmetijske dejavnosti pozitivno učinkujejo na biološko bogastvo na območju obdelovalnih površin, je treba kmete spodbujati k vzdrževanju ali k izvajanju dejavnosti, katerih posledica je manjši prihodek. Dobro orodje za spodbujanje takih kmetijskih aktivnosti je podpis pogodbe s kmeti. V zameno prejema kmet finančno pomoč, ki mu omogoča nadomestiti manjši prihodek in izvesti

potrebne investicije. Pogodba lahko prav tako vodi k pridobitvi oznake kakovosti, ki kmetu omogoča večji zaslužek od prodaje proizvodov.

To orodje so uporabila številna zavarovana območja. Obstaja več različnih oblik pogodb; pogodbe na nacionalni ravni: «Österreichische Programm zur Förderung einer umweltgerechten, extensiven und den natürlichen Lebensraum schützenden Landwirtschaft» (ÖPUL) v Avstriji, «Contrat Territorial d'Exploitation in Contrat d'Agriculture Durable» (CTE/CAD) v Franciji in regionalni ravni «Kulturlandschaftsprogramm» (KULAP) na Bavarskem. Pogodbe vsebujejo ukrepe, ki se nanašajo na številne vrste kmetovanja in na številna območja. Na lokalni ravni jih na splošno predstavljajo upravljalci zavarovanih območij, ki

omogočajo izvajanje bolj prilagodljivih ukrepov na določenem območju (posebne pogodbe za mokrišča, suha travišča itd.), ki so včasih bolj neprijetne za kmeta, vendar bolj koristijo okolju.

Najpomembnejši ukrepi za številne regionalne in nacionalne programe se nanašajo na oblike kmetovanja (zmanjševanje uporabe gnojil, upoštevanje uveljavljenih kmetijskih norm, preusmerjanje, vzdrževanje biološkega kmetovanja, sprememba namembnosti obdelovalnih površin v travnike itd.). Omenjene ukrepe države navadno dobro finančno podpirajo. Za ukrepe, ki se neposredno

nanašajo na varovanje narave (ohranjanje krajinskih elementov, kasnejša košnja, namestitvev premičnih ogra, spremembe v pašništvu itd.), so povračila v okviru nacionalnih in regionalnih programov pogosto manjša ali jih sploh ni, zato morajo biti predmet lokalnih pogodb.

Sklepanje pogodb s kmeti je torej pomembno orodje za upravljalce zavarovanih območij. Spodbuja sprejemanje okolju primernih dejavnosti na naravnih območjih in rastlinsko ter živalsko raznovrstnost na obdelovalnih površinah.

CLAIRE BROUSSAT

MREŽA ZAVAROVANIH OBMOČIJ V ALPAH

Slovensko kmetijstvo na poti v Evropo

Slovenija ima 1,9 milijona prebivalcev in se razprostira na 20.250 kvadratnih kilometrih. Največja odlika dežele je njena izjemna raznolikost v naravnem, gospodarskem in kulturnem pomenu besede. Slovenija leži na stičišču različnih evropskih kultur – na zahodu se slovanska kultura srečuje z germansko in romansko, na vzhodu z madžarsko. To raznolikost poudarjajo tudi naravne danosti. Le šestino Slovenije lahko označimo kot ravninsko deželo (panonski in subpanonski svet) – preostala Slovenija je gorska in gričevnata dežela, velik kos Slovenije obsega kraški svet, ki se izteka proti obali Jadranskega morja.

In takšno je tudi slovensko kmetijstvo:

- na treh četrtinah vse kmetijske zemlje je zaradi različnih naravnih dejavnikov (razgiban relief, nadmorska višina, neugodne klimatske, pedološke in topografske razmere) proizvodna sposobnost zemljišč manjša ob hkratni veliki razdrobljenosti posestne strukture ter majhni povprečni velikosti kmetije (6,5 ha);

- posledica naštetega je tudi depopulacija teh območij in posledično opuščanje

Planina Pokrovc
© J.A. Mihelič - Triglavski narodni park (SI)

obdelovanja in gospodarjenja ter propadanje proizvodne infrastrukture (poti, objektov);

- zavarovana območja v Sloveniji obsegajo osem odstotkov Slovenije (polovico tega je Triglavski narodni park, načrtujemo pa, da bi v Sloveniji zavarovali trideset odstotkov ozemlja, saj je to deželo značilna izjemno ohranjena narava.

Obravnavanje zahtev in potreb naravovarstva slovenska družba nasploh prepoznava kot pomemben del družbenega razvoja, hkrati pa je to sporno področje, saj iz izkušenj vemo, da je dejanska vključitev naravovarstvenih zahtev v razvojne programe, posebno še kmetijske, praviloma težavna.

Vendar pa ostaja dejstvo, da se povezovanje in reševanje problemov naravovarstva ter ohranjanja kulturne krajine in biodiverzitete v veliki meri steka tudi v reševanju problema kmetijstva in delovnih mest na podeželju. Zato je treba poskrbeti, da bomo bolje razumeli soodvisnost ohranjanja kulturne krajine, varovanja narave ter kmetovanja.

Slovenska kmetijska politika je v zadnjih letih naredila velik korak pri urejanju in stabilizaciji razmer v kmetijstvu.

Slovenija je že v sedemdesetih letih uvedla prve evropsko primerljive programe za kmete, sredstva, namenjena kmetijstvu, se vse od devetdesetih let stalno povečujejo. V letu 1991 uvedeni Program celostnega razvoja podeželja in obnove vasi (CRPOV) je postavil temelj za razvojno razmišljanje na podeželju. Ta proces se je nadaljeval z uvajanjem vedno novih programov in v tem smislu lahko rečemo, da je imelo približevanje Evropski uniji za slovenske kmete in kmetice finančno zelo pozitivne posledice. Posebno pomembno je z vidika naravovarstva omeniti, da se v Sloveniji od leta 2000 izvajajo kmetijsko-okoljski programi, ki podpirajo tiste kmete, ki se zavestno odločajo za usmerjanje v ekstenzivne in naravi prijazne metode kmetovanja. Posebne pozornosti so deležni kmetje na zavarovanih območjih, ki ob vstopu v program prejemajo do dvajset odstotkov višja plačila kot kmetje zunaj teh območij.

Kar zadeva vstopanje Slovenije v EU, lahko rečemo, da Slovenija nima velike izbire glede svojih poti v kmetijstvu. Trg za slovenske proizvode je nedvomno Evropa – če nam je to všeč ali ne. Zato je prilagajanje evropskim standardom v kmetijstvu in živilsko-predelovalni industriji v vsakem pogledu nujna. Če je mogoče te zadeve v EU (omejeno) sooblikovati, je to bolje, kot biti povsem odvisen od zunanjih dejavnikov. V Sloveniji in posebej v

naravovarstvu pozdravljamo razvoj evropske kmetijske politike, ki vse bolj poudarja celosten pristop k razvoju podeželja in preusmerja finančna sredstva iz proizvodno usmerjenih plačil v plačila ukrepov z okoljevarstveno in naravovarstveno vsebino.

Bistvena novost za kmete ob vstopu v EU bodo v Sloveniji pravzaprav predvsem zadeve, ki se nanašajo na program NATURA 2000. V okviru tega programa se predvideva, da bo v Sloveniji razglašeni več območij, med njimi tudi Triglavski narodni park. Zato nas vse čaka pravočasno in celostno obveščanje kmetov o tej temi ter v naslednjih letih tudi priprava ustreznih ukrepov.

Želim si, da bi se države in dežele s podobno problematiko v alpskem prostoru znale v prihodnosti bolje povezati in skupaj doseči tudi boljše rezultate na evropskem političnem parketu. Upajmo, da je čas, ki je pretekel med rimskim imperijem in Evropo petindvajsetih, postoril kaj tudi v glavah Evropejcev in Evropejk.

MARIJA MARKES⁵
TRIGLAVSKI NARODNI PARK (SI)

Priprava polja pri Stari Fužini za saditev krompirja © J. A. Mihelič - Triglavski narodni park (SI)

Oznaka IP-Suisse: oznaka kakovosti za ekološko pridelovanje

Ekološko pridelovanje v švicarskem kmetijstvu je danes v okviru delovanja ekološke zveze že nekaj samoumevnega. Njeni standardi so izredno visoki. Pridelovalci morajo premagovati še večje ovire, da zadostijo zahtevam za pridobitev oznake IP-Suisse (tako se imenuje oznaka ekološke ustreznosti pri zvezi). Urejeno vsakoletno kolobarjenje in s tem preprečitev razraščanja plevela in širjenja škodljivcev, in uravnoteženo gnojenje, kar

preprečuje izpiranje dušika in fosforja, sta le dve od zahtev. IP-Suisse še nadgrajuje svoje zahteve, ki so vsako leto strožje. Zaradi večjega truda, ki ga mora vložiti vsak pridelovalec, je cena pridelkov višja. IP-Suisse zagotavlja okolju in živalim prijazno kmetovanje in pridelavo visokokakovostnih izdelkov po kontroliranih smernicah IP-Suisse. Vsi izdelki so stoo odstotno švicarskega porekla.

Zahteve podjetja IP-Suisse do kmetov

Celotna dejavnost podjetja IP-Suisse temelji na ekološki ustreznosti proizvodov (ÖLN) in mora izpolnjevati vse pogoje, ki jih zahteva zveza, tudi odredbo o neposrednem plačevanju izdelkov. Poleg tega morajo kmetje izpolnjevati zahteve IP-Suisse glede načina reje živine, ki so strožje kot sam zakon za zaščito živali. Prepovedana sta tudi uporaba krmil in gnojenje na celotnem posestvu, kjer pridelujejo ekološke pridelke.

Zahteve, ki so značilne za pridobitev oznake:

V primeru, da se izdelki prodajajo označeni z nalepko pikapolonice (oznaka IP-Suisse), je treba izpolnjevati še dodatne pogoje. Pri reji živine so večje zahteve:

- Tetom in prašičem je treba urediti nastilj iz slame, kjer živali lahko ležijo. Krave se morajo gibati na prostem trideset dni več, kot je že prvotno predpisano.

- Vse živali na kmetiji morajo imeti možnost prostega gibanja in ne smejo biti privezane. Vse to naj bi pripomoglo k boljšemu počutju živali IP-Suisse.

Pri pridelovanju rastlin so še dodatne omejitve ali celo prepoved uporabe pesticidov. Nekateri primeri:

- Žito, pridelano pod oznako IP-Suisse, mora biti pridelano brez uporabe fungicidov in insekticidov.

- Na krompirjevih njivah je treba plevel odstranjevati mehansko ali termično, to sta edina načina za odstranjevanje in nadzorovanje.

- Jabolčni sok znamke IP-Suisse se prideluje iz ekološko pridelanih jabolk visokodebelnih jablan, ki so ponekod že prava redkost.

Nadzor

Vsak predpis zahteva tudi nadzor: obrate IP-Suisse preverjajo neodvisni organi za kontrolo. Enako velja tudi za vse obrate, ki sodelujejo z IP-Suisse, npr. mlino, zbiralnico žita in pekarno.

Poreklo in pridobitev certifikatov

Neodvisni oddelek za podeljevanje certifikatov nadzoruje potek celotne proizvodnje in dodatno kontrolira obrate. Izdelkom IP-Suisse podeljuje tudi certifikate, kar zagotavlja še večjo kakovost.

Motivacija za pridelovalce

Kaj motivira kmeta, da kljub strogi kontroli in predpisom sodeluje z IP-Suisse? Sodelovanje ni lahko. Kljub temu filozofija podjetja IP-Suisse, ekološko pridelovanje in živalim prijazna reja, švicarskim kmetom ni tuja. Seveda je pomemben tudi prihodek. Zaradi strogih pravil in ukrepov imajo kmetje, ki sodelujejo z IP-Suisse, manjši pridelek (manj živali v hlevu in manjši pridelek na enoto površine). Manjši prihodek pa uravnovešajo premije IP-Suisse, saj večji trud pridelovalca zahteva večjo vrednost izdelka.

Prednost za odjemalce in porabnike

Izdelki so švicarskega porekla, pridelani okolju prijazno, pod stalnim nadzorom in njihovo poreklo je mogoče natančno določiti. To so pomembni vidiki za še večje zaupanje v izdelke. Da se potrošniki zanimajo za takšne izdelke, kažejo vsak dan številke tisočernih potrošnikov, ki kupujejo izdelke IP-Suisse v verigah Migros, Coop, v pekarnah, mesnicah in restavracijah McDonalds.

Nadaljnje informacije dobite pri

IP-Suisse, Zollikofen,
tel.: 031 910 52 01,
info@ipsuisse.ch
ali www.ipsuisse.ch

NIKLAUS HOFER
IP-SUISSE (CH)

Gozdarska pogodba Natura 2000

Gozdarska pogodba, sklenjena na območju Vallon du Fournel – Les Bans, je prva gozdarska pogodba v okviru projekta Natura 2000 v Franciji. Oblikovana je bila na podlagi sklenjene Listine o nameri DOCOB Natura 2000, ki jo je potrdil izvršni odbor območja, v katerega so vključene različne organizacije, strokovnjaki in predstavniki lokalnega prebivalstva (kmetje, lovci, živinorejci itd).

Listina o nameri je okvirni dokument, ki vsebuje številne ukrepe ob upoštevanju vrst območij ter rastlinskih in živalske vrste evropskega pomena (Direktiva o habitatih in Direktiva o pticah).

Listina o nameri torej vsebuje ukrepe, ki so jih kasneje upoštevali pri sklenitvi pogodbe med Narodnim uradom za gozdove (ONF) in Francijo. Administrativno in finančno vodenje pogodbe je prevzel Narodni center za kmetijsko rabo zemljišč (CNASEA). Tehnično proučevanje dokumenta vodi Okrožna direkcija za kmetijstvo in gozdarstvo (DDAF) po pooblastilu Regijske direkcije za okolje (DIREN). Predhodno sta ga pripravila DOCOB (v tem primeru skupnost) in ONF.

Gozdarska pogodba se je izvajala na skupnem območju (vključen je bil tudi občinski gozd) v občini Argentière-La-Bessée, ki se nahaja v robnem območju Narodnega parka Les Ecrins. Občina Argentière je želela, da bi s formalno obvezujočim aktom, pogodbo Natura 2000, za izvedbo številnih ukrepov na omenjenem območju, izhajajočih iz DOCOB-a, pooblastili ONF.

Predmet gozdarske pogodbe

Gozdarska pogodba Natura 2000 zadeva številne ukrepe upravljanja, povezane z obveznostmi držav članic (v tem primeru Francije), z namenom, da bi uvedla ukrepe, ki bi ugodno vplivali na ohranjanje vrst in življenjskih okolij po Direktivi o habitatih.

V pogodbi sta navedeni dve vrsti obveznosti:

- neplačane obveznosti; sem spadajo

Sestanek za usklajevanje mnenj na terenu
© M. Villetard - Občina de l'Argentière-La-Bessée (F)

predvsem obveznosti v obliki prepovedi in so dejansko takšne obveznosti, ki se nanašajo na tisto, kar se pravzaprav že izvaja,

- finančno podprte obveznosti se nanašajo na prostovoljne aktivnosti s ciljem, da bi ohranjali življenjska okolja ter rastlinske in živalske vrste.

Naj poudarim finančno podprte obveznosti, ki so tudi predmet te pogodbe. Navedeni habitati ali območja v pogodbi so:

- območja macesna in rododendrona,
- pogozdovanje tise,
- pogozdovanje ruševja na apnencu.

Pogodba prav tako vsebuje ukrepe, ki se nanašajo na divjega petelina.

Pogozdovanje tise in bora: ukrepi za upravljanje, navedeni v pogodbi, so dokaj preprosti nadzorovanje in vzdrževanje ograd, ki omogočajo uspešno pogozdovanje. Tako so bili stroški upravljanja določeni glede na število delovnih ur in število zaposlenih.

Ruševca: namen je bil ohranitev vrste. Ruševca je poleti ogrožalo pašništvo. Cilj je bil torej predlagati živinorejcem, da bi spremenili pašni red (ovnov) tako, da bi natančno upoštevali pašni koledar in s tem omogočili, da ruševci obdržijo svoje rastišče in tam ostanejo do 15. avgusta. S spremembo pašnega reda živinorejci niso imeli druge izbire, kot da so pasli na območjih pogozdovanja. Končno sta ONF in občina sprejela dogovor, ki omogoča zavarovanje območij, ki so pogozdena z macesnom. Tako se je ONF v pogodbi obvezal, da bo namestil 5 ograd (5 območij po 0,25 ha) in trinožnih stolic (za manjša območja) za zavarovanje pogozdenih območij. V dogovoru so določeni krajši čas paše, vzdrževanje in upoštevanje tega ukrepa.

Celotni stroški pogodbe za obdobje petih let so bili 63.350 evrov brez davka (12.670 evrov na leto). Pogodba je bila podpisana leta 2002, vendar so jo zaradi omejenega proračuna Ministrstva za okolje in trajnostni razvoj delno pričeli izvajati šele leta 2003. Od junija 2004 bo izvajana v celoti.

MATTHIEU VILLETARD
PARC NATIONAL DES ECRINS(F)

D Deklaraciji o nameri in programu dejavnosti

Na 3. mednarodni delavnici o velikih zvereh, ki jo je Mreža zavarovanih območij v Alpah ob sodelovanju z Naravnim parkom Adamello Brenta organizirala 3. in 4. aprila 2003 v mestu Spormaggiore (TN - Italija), so obravnavali neizogibne probleme, ki zadevajo navzočnost medveda, volka in risa na zavarovanih območjih v alpskem loku.

Dokument, imenovan Deklaracija o nameri in program aktivnosti za ohranjanje medveda, volka in risa, je bil oblikovan z namenom, da bi med organizacijami, katerih naloga je ohranjanje vrst, spodbujal sodelovanje za ohranjanje treh omenjenih vrst. V dokumentu je navedenih nekaj konkretnih pobud, ki so jih predlagali udeleženci. Če bo mogoče, bi z njihovim izvajanjem pričeli v naslednjih dveh letih, torej do naslednje delavnice delovne skupine za velike zveri.

V priloženem dokumentu (SI – Program aktivnosti VD.doc) je navedeno predvideno sodelovanje, ki se nanaša na :

- oblikovanje tesnega sodelovanja na področju komuniciranja ;
- spodbujanje izmenjav pridobljenih izkušenj s pomočjo izmenjav zaposlenih;
- poenotenje spremljanja stanja (monitoringa) s porazdelitvijo aktivnosti na področju raziskovanja;
- spodbujanje stikov med člani v delovni skupini za velike zveri ter vladnimi in nevladnimi organizacijami, ki se ukvarjajo s

2 2003 : obletnica mnogih zavarovanih območij

Po letu 2002, mednarodnem letu gora, je bilo tudi leto 2003 bogato z prireditvami. Mnoga zavarovana območja so se lotila dela, da bi primerno praznovala svojo 40, 30, 25, 20- letnico obstoja. Brez razlik med državami je vsako območje želelo izkoristiti to priložnost, da bi se javnosti in lokalnim prebivalcem malo bolj približalo. Organizirali so konference, izlete, predvajanja filmov, ipd., odprte za vse. Hvala vsem za te trenutke gostoljubnosti in vse najboljše za vse obletnice!!

tremi omenjenimi vrstami z namenom, da bi delovali vzajemno in da bi se izognili podvajanju;

- določitev ukrepov za reševanje morebitnih konfliktov med človekom in tremi omenjenimi vrstami;
- organiziranje sodelovanja med zavarovanimi območji z oblikovanjem stalne delovne skupine.

Deklaracija je pomemben instrument, ki ob spodbujanju predlaganih dejavnosti omogoča uporabo izkušenj različnih organizacij, ki si prizadevajo za ohranjanje treh omenjenih vrst. Dokument smo poslali vsem zainteresiranim: upravljavcem zavarovanih območij v alpskem loku in različnim organizacijam, ki si prizadevajo za ohranjanje omenjenih vrst, četudi niso sodelovale na delavnici v mestu Spormaggiore. Vse organizacije, ki se bodo odločile za sodelovanje in želijo sprejeti dokument, ga morajo uradno potrditi (izvod dokumenta je na voljo v Naravnem parku Adamello Brenta) in čimprej poslati koordinatorju delovne skupine Naravnega parka Adamello Brenta.

S spoštovanjem,
Progetto Life Ursus
tel: +39 (0)465 804515
email: lifeursus@parcoadamellobrenta.tn.it

Parco Naturale Adamello Brenta
via Nazionale, 12
I - 38080 Strembo (TN)
tel: +39 (0)465 804637

Volk (Canis lupus)
© B. Opalka - Alpska mreža

Nekateri datumi ustanovitve :

Nemčija :	NP Berchtesgaden (1978)
Avstrija :	NP Hohe Tauern Salzburg (1983) in mnogi naravni rezervati
Francija :	NP La Vanoise (1963), NP Les Ecrins (1973)
Italija :	NP Dolomiti Bellunesi (1993), Naravni parki Alpe Veglia e Devero (1978), Monte Barro (1983), Montevecchia e Valle del Curone (1983), Pineta di Appiano Gentile e Tradate (1983), Adamello (1983) ter mnogi naravni rezervati
Švica :	Naravni rezervati Forêt d'Aletsch (1933), Engstensee-Jungibäche-Achtelsass (1973), Vanil Noir (1983)

Berchtesgaden 2003 :

IV. mednarodna konferenca Zavarovanih območij v Alpah

26. in 27. junija 2003 je potekala zelo uspešna mednarodna konferenca Mreže v Alpah, ki jo je mreža organizirala v sodelovanju z Narodnim parkom Berchtesgaden. Tema letošnje konference je bila Zavarovana območja v Alpah: stičišče ekologije in komunikacije. Sodelovalo je več kot 130 predstavnikov iz vseh alpskih držav in Karpotov. Nastopilo je več kot dvajset strokovnjakov. Po konferenci so bile organizirane tri delavnice: mednarodno izobraževanje upravljalcev, skupne strategije komuniciranja ter odnosi med zavarovanimi območji in raziskovanje. Priložnosti za druženje ni manjkalo: pokušina bavarskih specialitet, nepogrešljivi alpski aperitiv, obisk rudnika soli itd. Za spoznavanje Narodnega parka Berchtesgaden so organizirali različne ekskurzije.

Notranji pravilnik na generalni skupščini 2003

Na generalni skupščini so se zbrali upravljalci narodnih, regionalnih in naravnih parkov kot tudi naravnih rezervatov v Alpah. Sodelovali so tudi predstavniki različnih okoljskih ministrstev in regionalni okoljski predstavniki. Predstavili so bili povzetki dela zadnjih dveh let in publikacije. Generalna skupščina je potrdila program dela za leti 2004 in 2005 in rezultate posveta zavarovanih območij v Alpah 2002. Obravnavane so bile tematike: razvoj Mreže v Alpah in upoštevanje načela o soodgovornosti, deklaracija delovne skupine za velike zveri, program Interreg III B in sodelovanje Alpe-Karpati. Celotno poročilo s sklepi konference v Berchtesgadnu bo na voljo januarja 2004. Na generalni skupščini so bili izvoljeni tudi člani mednarodnega izvršnega odbora.

Novi predsednik Mreže v Alpah

Za novega predsednika mednarodnega izvršnega odbora Mreže zavarovanih območij v Alpah je bil izvoljen Michael Vogel, direktor Narodnega parka Berchtesgaden

NOVI ČLANI MEDNARODNEGA IZVRŠNEGA ODBORA :

ITALIJA (4 PREDSTAVNIKI) :	
Michele Ottino	Direktor (Parco Nazionale Gran Paradiso)
Massimo Bocca	Direktor (Parco Naturale Mont Avic)
Artur Kammerer	Direktor (Amt für Naturparke Südtirol)
Michele Da Pozzo	Direktor (Parco Naturale Dolomiti d'Ampezzo)
FRANCIJA (3 PREDSTAVNIKI) :	
Jean-Michel Decoud	Pomočnik direktorja (Parc national des Ecrins)
Philippe Lheureux	Pomočnik direktorja (Parc naturel régional de Chartreuse)
Emmanuel Michau	Direktor (ASTERS – Réserves naturelles de Haute-Savoie)
AVSTRIJA (3 PREDSTAVNIKI) :	
Hermann Stotter,	Direktor (Nationalpark Hohe Tauern / Tirol)
Werner Franek	Direktor (Nationalpark Gesäuse)
Otto Leiner	Direktor (Alpenpark Karwendel / Tirol)
ŠVICA (1 PREDSTAVNIK) :	
Heinrich Haller	Direktor (Parc Naziunal Svizzer)
NEMČIJA (1 PREDSTAVNIK) :	
Michael Vogel	Direktor (Nationalpark Berchtesgaden)
SLOVENIJA (1 PREDSTAVNIK) :	
Janez Bizjak	Direktor (Triglavski narodni park)

+ Mednarodni izvršni odbor sestavljajo še predstavniki nekaterih držav, ki so jih izvolile države članice Alpske konvencije (en predstavnik za vsako državo) in predstavnik Evropske unije.

Michael Vogel

Michele Ottino

Janez Bizjak

(Nemčija). Michele Ottino (Direktor narodnega parka Gran Paradiso / Italija) je odslej poleg Janeza Bizjaka (Triglavski narodni park) podpredsednik odbora. Vsem se zahvaljujemo za odlično opravljeno delo, novemu predsedniku, ki je bil že sedaj zelo aktiven v sodelovanju z Nemčijo, ko je le-ta predsedovala Alpski konvenciji, in bil navzoč na številnih prireditvah Mreže v Alpah, pa želimo veliko uspehov.

Mednarodni izvršni odbor v Chamonixu in Alpska konvencija

Na zasedanju Mednarodnega izvršnega odbora Mreže v Alpah, ki je potekalo od 13. do 15. oktobra v Chamonixu v Franciji, so člani določili program dela za leto 2004 in poudarili pomembnost sodelovanja z organi Alpske konvencije. Predlagali so, da bi za projekt INTERREG III B naredili komunikacijski koncept s pomočjo predstavitev v informacijskih centrih po vzorcu zavarovanih območij. Predlagali so tudi ureditev tehničnega gradiva, na primer banke podatkov Mreže v Alpah in nadaljevanje študij, predvsem študije o čezmejnih zavarovanih območjih in ekološki mreži. Mreža v Alpah bo do naslednjega zasedanja Stalnega odbora Alpske konvencije pripravila predlog o ekološki mreži.

alpenkonvention convention alpine convenzione delle alpi alpska konvencija

Povzetek zapisnika zasedanja stalnega odbora Alpske konvencije, Bad Reichenhall, Bavarska, 1. oktobra 2003

Zavarovana območja v Alpah

1. Stalni odbor potrjuje velik pomen biološke raznovrstnosti v alpskem prostoru in podpira prizadevanja za njeno trajno varovanje in ohranjanje.
2. Ekološka mreža zavarovanih območij v okviru EU Natura 2000, ki je še v nastajanju, in kot dopolnilo temu ustrezna zavarovana območja alpskih nečlanic EU, ustvarjajo ugoden položaj za ohranjanje varovanja vrednih življenjskih prostorov in habitatov vrst v alpskem prostoru, s tem pa bistvene temelje za ohranjanje biološke raznovrstnosti.
3. Zaradi nadaljnjega uresničevanja 12. člena protokola Varstvo narave in zaščita krajine (Ekološko omrežje) stalni odbor prosi Mrežo zavarovanih območij v Alpah za pripravo predloga projekta, v katerem se predstavlja in analizira:

- popis vsealpske mreže zavarovanih območij na podlagi razpoložljivih podatkov,
- popis povezav med zavarovanimi območji,
- smotrne dopolnitve povezav med zavarovanimi območji v smislu 12. člena.

4. Stalni odbor prosi Mrežo zavarovanih območij v Alpah, naj k sodelovanju pri pripravi predloga za projekt pritegne stalni sekretariat Alpske konvencije, pristojne službe pogodbenic, opazovalce in druge kompetentne ustanove. Stalni odbor prosi Mrežo, naj predlog projekta predloži do njegove 27. seje.

5. Stalni odbor bo proučil predlog projekta in možnosti za njegovo financiranje, vključno z Interreg IIIb. Nemčija in Francija sta izrazili načelno pripravljenost za svojo udeležbo.

MIO v Chamonixu (F)
© B. Opalka - Alpska mreža

Projekt Alpe – Karpati: dobro zastavljen proces!

Mreža zavarovanih območij v Alpah je v sodelovanju s poljsko vlado za Mrežo zavarovanih območij v Karpatih organizirala drugo zasedanje partnerskega organizacijskega odbora, ki se je odvijalo od 30. do 31. oktobra letos v Bratislavi. Organizacijski odbor je sestavljen iz sedmih članov, zastopnikov karpatskih dežel, ki jih je določila vlada. Naloga organizacijskega odbora je nadgradnja Mreže zavarovanih območij v Karpatih. Hkrati bo potekalo srečanje upravljavcev zavarovanih območij, ki se ga bo udeležil po en predstavnik iz vsake dežele. Proces nadgradnje Mreže deluje že zelo uspešno.

Mreža zavarovanih območij v Alpah in IUCN

Svetovna organizacija za varstvo narave (IUCN, tuja kratica) je omrežje strokovnjakov za zavarovana območja. Sestavljajo jo prostovoljci, organizirani v regionalne in tematske skupine. Evropska skupina je k sodelovanju v vodilni odbor povabila Guida Plassmanna, direktorja Mreže zavarovanih območij v Alpah. Organizacija tako krepi sodelovanje s partnerji, ki se ukvarjajo s podobnimi tematikami: Europarc, Birdlife, WWF itd.

Peti svetovni kongres parkov, Durban, september 2003

Na 5. svetovnem kongresu parkov IUCN v Južni Afriki so sprejeli nove smernice in politične usmeritve za svetovna zavarovana območja. Določili so program za naslednjih deset let. Na kongresu, ki je bil priložnost predvsem za določitev instrumentov za izboljšanje upravljanja, določitev novih pravnih instrumentov in pridobitev novih partnerjev, so obravnavali različna vprašanja.

Na majskem srečanju v Helsinkih je vodilni odbor preučil aktivnosti in se odločil, da bo na svetovnem kongresu parkov v mestu Durban v Južni Afriki organiziral posebno srečanje za evropske predstavnike. Predlagal je še določitev delovnih skupin za reševanje problemov na področju gozdarstva in pašništva na zavarovanih območjih. Organizacija si prizadeva za uveljavitev zavarovanih območij.

*PIERRE GALLAND
SVETOVALEC (CH)*

Priporočila svetovne organizacije za varstvo narave se nanašajo na tematike, ki zadevajo tudi delo Mreže zavarovanih območij v Alpah: oblikovanje učinkovitega in celostnega omrežja zavarovanih območij, okrepitev gorskih zavarovanih območij, oblikovanje strategij za trajnostni razvoj, spodbujanje čezmejnega varovanja, turizem kot instrument za varovanje zavarovanih območij, kulturne in duhovne vrednote, Konvencija svetovne dediščine itd.

<http://www.iucn.org/themes/wcpa>

Alpe Veglia e Devero: novi sedež naravnega parka

Naravni park Alpe Veglia e Devero je odprl novi upravni sedež v stavbi z začetka prejšnjega stoletja, Villa Gentinetto, ki jo obkroža zelenica. Z velikimi in sodobnimi prostori so rešili kronično pomanjkanje funkcionalnosti, ki je bilo posledica premajhnih starih pisarn. V podpritlečju je v veliki dvorani arheološki muzej. V prvem nadstropju so: center za obiskovalce, informacijska pisarna, sprejemnica in sejna soba. Pisarne za administrativno osebje so v drugem nadstropju, pisarne za strokovno osebje in pisarne nadzornikov pa v tretjem.

**Naslov: Parco Naturale Alpe Veglia Alpe Devero,
Villa Gentinetto - Viale Pieri 27, I - 28868 Varzo (VB)
Številka telefona in faksa je ostala nespremenjena.**

Vključitev narodnega parka Mont Avic v EMAS

EMAS je sistem okoljskega upravljanja in okoljske presoje, oblikovan v okviru Evropske unije (Reg. CE št.761/2001). Vanj se lahko vključi katerakoli organizacija, ki želi razviti in izboljšati svoje okoljske storitve. Naravni park Mont Avic (Dolina Aoste v Italiji) je v tej obliki videl zanimiv in operativen instrument za učinkovitejšo in bolj sistematično upravljanje svoje dejavnosti. V sistem se je vključil januarja leta 2002 ob podpori avtonomne regije Doline Aoste. Rezultat vključitve je nova dejavnost raziskovanje, ki ga znanstveno podpira Visoka strokovna šola v Torinu, kar je parku omogočilo, da je maja leta 2003 prvi v Italiji in Evropi pridobil oznako EMAS. Za določitev ustreznega območja, ki obsega naravne in antropogene komponente, so opravili podrobno analizo, določili so cilje ter okoljske programe za obdobje 2003 – 2005.

Analiza naravnih komponent je zahtevala sistematično ureditev in potrditev podatkov ter informacij, izhajajočih iz obstoječih študij, kar je omogočilo reorganiziranje arhivov in zapisov kot tudi načrtovanje poglobljenih študij nekaterih posebnih področij, kot na primer hidrobiologije površinskih voda. Natančno so bile analizirane dejavnosti v okviru pristojnosti parka kot tudi obstoječa infrastruktura na območju (pašniki itd.), aktivnosti drugih institucij (občine, razne skupnosti, gozdarske organizacije Doline Aoste itd.) in drugo (prebivalci, turisti, pastirji itd). Opravljena je bila tudi podrobna analiza potencialnih negativnih vplivov na okolje, predvsem tistih, ki zadevajo uporabo naravnih virov, in potencialnih vplivov na biotsko raznovrstnost.

Vokviru Sistema okoljskega upravljanja in rezultatov okoljskih analiz so bili določeni natančni postopki nadzorovanja in spremljanja območja (monitoring) s ciljem, da bi ohranili občutljiva območja, podvržena antropogenim motnjam: postopki nadzorovanja turističnega obiska, ukrepanja v nujnih primerih in nadzorovanja izkoriščanja naravnih virov. Drugi

Pinus uncinata
© M. Broglio - Parco Naturale Mont Avic (I)

ključni element Sistema okoljskega upravljanja je vključitev vseh deležnikov na območju. To so opravili, ko je park določil cilje ohranjanja naravnih virov, primerljivih z lokalno ekonomijo, ko je izvajal učinkovito komuniciranje in informiranje širše javnosti in pripravil **Okoljsko deklaracijo** (na voljo na naslovu www.montavic.it).

Postopek, ki ga še vedno vodi park in ki vsebuje načela pravilnika EMAS, je nedavno pripomogel k uradni razširitvi zavarovanega območja. Pobuda je prišla s strani domačinov. Na začetku je bila vključena le občina Champdepraz, park pa danes obsega tudi občino Champorcher in meri 5 747 hektarov.

*MASSIMO BOCCA
NARAVNI PARK MONT AVIC (ITALIJA)
CLAUDIO COMOGLIO, EMANUELA BOTTINELLI
VISOKA STROKOVNA ŠOLA V TORINU (ITALIJA)*

PUBLIKACIJE PUBLIKACIJE

Pedagoški dokument Mreža zavarovanih območij v Alpah

Ta izobraževalni in informacijski dokument je bil narejen kot preprost komunikacijski pripomoček za različne dele javnosti, predvsem za visoko šolstvo in izobraževanje za odrasle. Ta dosje (na voljo le v francoskem jeziku), sestavljen iz kartotek, prosojnic in ene zgoščenke, predstavlja celoten pogled na izzive, ki jih prinaša varstvo narave v alpskem loku, na Alpsko konvencijo, naloge zavarovanih območij in z njimi povezane teme.

III. Mednarodna konferenca o zavarovanih območjih v Alpah

Pred kratkim je izšlo poročilo s konference, ki je potekala junija 2001 v Mollnu, v narodnem parku Kalkalpen (v Avstriji) na temo Odkrivanje narave na zavarovanih območjih – Prispevek k Alpski konvenciji. To poročilo, izdano v vseh štirih jezikih alpskih dežel, vsebuje vse prispevke s konference, sklepe Generalne skupščine ter pravilnik Mreže.

Sklepi mreže e v alpeh, št. 4/2003, ISSN 1629-3233, 260 strani

Nova publikacija Sveta evrope o risu

Po ponovni naselitvi risa v Alpe leta 1995 in po projektu za varovanje evrazijskega risa v Evropi je Evropski svet marca leta 2003 objavil vsealpsko strategijo za ohranitev risa. Dokument temelji na dveh idejah: nobena izmed alpskih dežel ne more sama dajati zatočišča eni populaciji risa, ki se je zmožna ohraniti. Za ohranjanje te vrste je nujno potrebno tako mednarodno sodelovanje kot tudi reševanje problemov, ki zadevajo vse vpletene dežele. Po opisu trenutnega stanja celotne populacije risa so prikazani ukrepi nekaterih držav, ki navajajo, kako bi lahko učinkovito zaščitili populacijo tega plenilca.

Nature and Environment, Št. 130, marec 2003, 26 str.

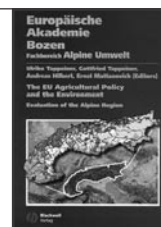
«Parks» – nova revija za zavarovana območja v alpskem prostoru

Od julija leta 2003 izdaja Urad za narodne parke neodvisne province Južna Tirolska svojo lastno revijo «Parks». Izhaja v italijanskem in nemškem jeziku. Obsega dvajset strani in poroča o novicah iz sedmih parkov, ki jih upravlja provinca Gornja Nadiža.

The EU Agricultural Policy and the Environment

V publikaciji, ki jo je izdala Evropska akademija v Bolcanu, so predstavljeni rezultati in sklepi na naslednje vprašanje: kakšen vpliv ima kmetijska politika Evropske unije na krajino in okolje v Alpah. Izvodu je priložen tudi CD-ROM, na katerem so s pomočjo 57 kart in kratkih komentarjev prikazani različni naravni, družbeno-ekonomski in agrarni vidiki v Alpah.

**The EU Agricultural Policy and the Environment,
Evaluation of the Alpine Region, 275 strani.**

Mreža zavarovanih območij v Alpah

Tél: +33 / (0)4 92 40 20 00
Fax: +33 / (0)4 92 40 20 01

Urednik publikacije: Guido Plassmann
Koncept: Galdric L'Héritier, Florence Spiteri (05)
Izdaja: Mreža zavarovanih območij v Alpah
Sodelujoči v tej številki: R. Bachelot-Narquin, M. Biasia, M. Bocca, C. Broussat, E. Bottinelli, E. Brancaz, C. Comoglio, P. Galland, N. Hofer, M. Markes, M. Opelz, G. Plassmann, M. Villetard, M. Vogel.
Prevodi: M. Biasia, F. Bibic, E. Brancaz, A. F. Gasperlin, Y. Kohler, T. Markun, S. Unterreiner
Lektoriranje: M. Biasia, E. Brancaz, S. Nunes Veloso, G. Plassmann, Y. Kohler

Micropolis - Isatis
F - 05000 GAP
e-mail: info@alparc.org
Internet: http://www.alparc.org

Na Fotografiji Roselyne Bachelot-Narquin: Pierre Petitjean
Izdano op podpora Ministrstva za ekologijo in trajnostni razvoj, Regije Provence-Alpes-Côte d'Azur, Regije Rhône-Alpes in Narodnega parka Les Ecrins.

Izdano v francoščini, italijanščini, nemščini in slovenščini.

Ponatis dovoljen ob navedbi vira

Natisnjeno na recikliranem papirju pri: Imprimerie des Arts Graphiques (74)

Nr. ISSN: 1282-2507

